herpy

SKILDPADDER

Maurisk landskildpadde

Testudo graeca

Testudo graeca er en robust landskildpadde fra Nordafrika, Sydeuropa og Mellemøsten med et gulbrunt, hvælvet skjold og en hornpig på hvert baglår. Den hører hjemme udendørs om sommeren, lever af vilde urter og kan blive over hundrede år gammel. Om den skal holde vinterhvile, afhænger af, hvor dyrene stammer fra.

Familie: Testudinidae Engelsk: Spur-thighed Tortoise Tidligere navn: *Testudo ibera* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-30 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**50-100 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Halvørken og tempereret skov og eng**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**200 × 100 × 40 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-30 °C**
Hotspot	**32-38 °C**
Temperatur, nat	**15-20 °C**
Luftfugtighed	**40-70 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Vinterhvile	**4-6 °C** 8-16 uger
Kost	**Planter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-7 æg**
Kuld pr. år	**1-3**
Inkubation	**55-85 dage** ved 26-32 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag A**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Arten står på CITES liste II og i EU-bilag A. Køb, salg, udbud til salg og kommerciel udstilling kræver derfor som udgangspunkt et EU-certifikat for det enkelte dyr (forordning 338/97, art. 8 og 10). Certifikaterne udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Spørg styrelsen, før du køber, sælger eller udstiller, og sørg for, at certifikatet følger dyret.

Om arten

Testudo graeca er en landskildpadde med et hvælvet, gulbrunt til olivenfarvet skjold med sorte tegninger. Kendetegnene er en udelt halehætte, en tydelig hornpig på hvert baglår og ingen hornpig for enden af halen. Hannen er mindre end hunnen, har en længere hale og en let hul bugplade, mens hunnens bugplade er flad. Voksne dyr har en skjoldlængde (carapax) på 15-30 cm, målt i lige linje, ikke inklusive hoved og hale. I Algeriet bliver hannerne op til omkring 19 cm og hunnerne op til 23 cm, og de største dyr, fra det nordøstlige Tyrkiet, kan veje op til 7 kg.

Arten er et artskompleks, og bestandene er forskellige i størrelse, farve og tegning. Flere former er beskrevet som underarter eller egne arter, og *Testudo ibera* bruges ofte om de østlige former. De nordafrikanske og de østlige former har forskellige krav til vinteren, så det er vigtigt at kende dyrets oprindelse. Formerne kan krydses med hinanden og med andre *Testudo*-arter, og

dyr af forskellig oprindelse bør ikke parres.

Arten blev beskrevet af Linné i 1758. Den er blandt de mest langlivede af de små landskildpadder: flere dyr i fangenskab er blevet over 100 år.

Udbredelse og levested

Testudo graeca har en stor, opdelt udbredelse omkring Middelhavet. I Nordafrika findes den fra Marokko gennem Algeriet og Tunesien til Libyen. I Europa findes den i det sydlige Spanien og på Balkan i Grækenland, Albanien, Montenegro, Serbien, Nordmakedonien, Rumænien og Bulgarien. Mod øst går udbredelsen gennem Tyrkiet og Mellemøsten (Syrien, Libanon, Israel, Vestbredden, Jordan) til Irak og Iran og videre til Kaukasus, med bestande i Georgien, Armenien, Aserbajdsjan og Dagestan i det sydlige Rusland.

Bestandene på Mallorca og Formentera, på Sardinien og Sicilien og i det sydlige Frankrig stammer fra indførsel og vises ikke på kortet. Arten er vurderet som sårbar.

> **Oprindelig udbredelse:** Spanien, Marokko, Algeriet, Tunesien, Libyen, Grækenland, Albanien, Montenegro, Serbien, Rumænien, Bulgarien, Tyrkiet, Syrien, Libanon, Israel, Jordan, Iran, Irak, Georgien, Armenien, Aserbajdsjan, Rusland, Nordmakedonien og De palæstinensiske områder.

LEVESTED

Arten lever i tørre og halvtørre områder: krat, middelhavsskov, stenede skråninger, steppe og kanten af halvørkenen, fra kysten og op i bjergene. Dyrene soler sig om morgenen, søger skygge i middagsvarmen og lever af urter, blade, blomster og græsser. Mange graver sig ned i lavninger eller huler om natten.

Klimaet og årsrytmen varierer meget. I de sydlige dele af udbredelsen, fx det sydlige Marokko og Spanien og kysten af Tunesien og Libyen, er vinteren så mild, at dyrene er aktive og æder hele vinteren, mens de graver sig ned og holder sommerhvile i den tørre, hede sommer. Længere mod nord og øst, på Balkan, i Tyrkiet og i Kaukasus, holder dyrene vinterhvile og er aktive om sommeren. Parringen følger kort efter, at dyrene er kommet frem om foråret.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Testudo graeca hører hjemme udendørs i sommerhalvåret og egner sig slet ikke til at bo i et lukket glasterrarie. Fra forår til efterår skal den have en rummelig, tør og veldrænet indhegning med sol, læ, skygge og vilde planter at græsse. Væggen skal være uigennemsigtig, mindst 30 cm høj og gå 20-30 cm ned i jorden, fordi skildpadden graver. Dæk indhegningen med net, hvis der er ræve, rotter eller kragefugle i området.

Bunden skal være drænet jord med græs og urter, og på fed lerjord skal der graves ud og lægges grus og sandet jord i. Indret med sten, grene og et tørt, lukket skjul mod regn. Et drivhus eller en kolderamme med en varmelampe giver varme på kølige dage og forlænger sæsonen.

Indendørs, i kolde perioder og for de former, der skal holdes vågne om vinteren, er et åbent skildpaddebord bedst. Længden skal være mindst 8 gange og bredden 4 gange skjoldlængden af det største dyr: 200 × 100 cm til et dyr på 25 cm og 240 × 120 cm til et dyr på 30 cm, med sider på omkring 40 cm. Brug 10 cm eller mere af en blanding af muld og sand uden gødning, så dyret kan grave sig ned. Undgå fint sand og småsten, som dyrene kan komme til at æde.

TEMPERATUR

Om dagen skal der være 22-30 °C, med en solplads under en varmelampe på 32-38 °C, så dyret kan varme sig op til mindst 30 °C. Om natten falder temperaturen til 15-20 °C, og varmen slukkes. Mål lufttemperaturen i skygge og solpladsens temperatur under lampen efter et par timer.

Udendørs i Danmark er en kold, våd sommer den største risiko, fordi dyrene bliver sløve og får luftvejsinfektion. Giv dem en solrig placering og et drivhus eller en varmelampe, de kan søge til. Overophedning er mindst lige så farligt, så dyret skal altid kunne komme i skygge.

Vinterhvile: Dyr fra de østlige og nordlige bestande holder vinterhvile, og raske dyr bør holde den i fangenskab. Temperaturen skal ligge på 4-6 °C, så tæt på 5 °C som muligt, i mindst 8-10 uger og højst 16 uger, også for store dyr. Falder temperaturen mod 2,5 °C, er der risiko for frost, og over 10 °C i længere tid tærer dyret på sine reserver. Dyr fra egne med milde vintre, fx det sydlige Marokko og Spanien og kysten af Tunesien og Libyen, holdes vågne hele vinteren med varme og lys. Nordafrikanske dyr af andre bestande kan holde vinterhvile, hvis de er helt raske. Kender du ikke dyrets oprindelse, så spørg en dyrlæge med erfaring i skildpadder. Se afsnittet om sundhed for forberedelse og kontrol.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten kommer fra tørre klimaer, og luftfugtigheden skal være moderat: 40-70 %, højest for unger. Bunden skal være tør i overfladen og lidt fugtig længere nede, så dyret kan grave sig ned i et fugtigere lag. Konstant fugtig bund giver hud-, skjold- og luftvejsinfektioner. Der skal altid stå en lav, stabil skål med frisk vand, og vandet skiftes dagligt. I naturen drikker dyrene gerne af vandpytter efter regn.

Giv desuden et lunkent bad på 10-15 minutter et par gange om ugen, især til unger. Vandet skal nå dyret til hagen. Badet får dyret til at drikke og tømme blæren, og det er vigtigt før vinterhvilen og lige efter opvågningen.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

T. graeca er dagaktiv og skal have UVB for at danne D3-vitamin og undgå knoglesygdom. Brug et T5-rør eller en kraftig UVB-pære til ørkenarter (Ferguson-zone 3, omkring 10-12 % UVB), monteret 25-40 cm over dyret. Skift lyskilden efter producentens anvisning, fordi UVB-udbyttet falder, længe før pæren går ud. En kviksølvdamplampe giver varme og UVB på én gang og er velegnet til skildpaddeborde.

Lyset tændes 10-14 timer om dagen og følger gerne årstiden. Udendørs i solen får dyrene UVB direkte, men glas og plexiglas stopper det meste. Giv dem derfor ikke solbad bag en rude.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Testudo graeca er udelukkende planteæder, og kosten skal være fiberrig, proteinfattig og kalkrig. Grundfoderet er vilde urter, blade, blomster og græsser, så mange friskplukkede som muligt: mælkebøtte, kløver, vejbred, skræppe og lignende. Grønt fra supermarkedet har for lidt fiber og gives kun i små mængder. Variér, så ingen enkelt plante bliver det eneste foder. Frugt giver fordøjelsesproblemer og parasitter, og kød eller andet proteinrigt foder giver nyreskader og for hurtig vækst med knoglesygdom. Ingen af delene hører til kosten.

Hold altid en sepiaskal fremme, og strø et fosforfrit kalktilskud over foderet mindst to gange om ugen, oftere til unge dyr og hunner i æglægningstiden. Færdigfoder til skildpadder kan bruges som tilskud, ikke som grundfoder. Der fodres dagligt i sæsonen, og hurtig vækst skal undgås, fordi den giver et knoldet, pyramideformet skjold.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er robust og nysgerrig og kan blive meget tam, men den er ikke et dyr til at tage op og kæle for. Håndtér den kun, når det er nødvendigt, og støt altid under bugpladen. Hold den lavt, så et fald ikke skader skjoldet.

Hannerne er territoriale og kan skade hinanden og hunnerne, især i parringstiden: hannen jager, støder og bider. Hold derfor kun én han pr. indhegning, og giv hunnerne skjul og plads. Dyret kan også holdes alene. Bland aldrig arten med andre skildpadder, heller ikke andre *Testudo*-arter: den er meget modtagelig for fremmede sygdomskim, og luftvejsinfektioner er svære at helbrede. Den graver gerne, så giv den en lavning med løs jord, hvor den kan sove.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen er mindre end hunnen, har en længere og tykkere hale og en let hul bugplade, og kloakåbningen sidder længere ude på halen. Hunnen har en flad bugplade og en kortere hale. Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for dyr i fangenskab og varierer med form og vækst. Dyrene skal være udvoksede og i god form, før der avles, og de to dyr skal stamme fra samme område.

PARRING

Parringen sker især kort efter vinterhvilen eller, hos dyr uden vinterhvile, om foråret. Hannen jager hunnen, støder og bider hende, før han bestiger hende. Én parring kan give flere kuld. Hold øje med dyrene, og skil dem, hvis hunnen bliver skadet. Giv hunnen steder, hvor hun kan komme væk fra hannen.

ÆGLÆGNING OG KULD

Antallet af æg pr. kuld og antallet af kuld pr. sæson er ikke dokumenteret her. Tallene i faktaboksen er lånt fra *Testudo hermanni*, som lægger 1-7 æg pr. kuld og 1-3 kuld om året, og er et skøn. Store hunner lægger generelt flere æg end små. Hunnen graver en flaskeformet rede i løs, fugtig jord på en solrig plads, og æggene lægges typisk i forsommeren. Giv hende en solrig skråning med dyb, løs jord. Hun er urolig i dagene før og går rundt og skraber.

INKUBATION

Inkubationstid og temperatur er ikke dokumenteret her. Tallene i faktaboksen er lånt fra *Testudo hermanni* og er et skøn. Æggene flyttes forsigtigt, uden at de vendes, til bokse med tør vermiculit og et par lufthuller, i en rugemaskine med en luftfugtighed på 70-80 % og 26-32 °C. Ved de højeste temperaturer klækker de efter omkring 55-60 dage, ved de laveste efter op mod 85 dage. Kønnet afhænger af temperaturen, så høje temperaturer giver flest hunner og lave flest hanner. Giv æg, der ikke klækker til tiden, et par ugers ekstra tid, før de kasseres.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er små og lever de første dage af blommesækken. Hold dem i en kasse med moderat luftfugtighed, et varmt sted på 32-35 °C, UVB og en meget lav vandskål. Giv et lunkent bad flere gange om ugen. Ungerne æder de samme vilde urter som de voksne, finthakket, og sepiaskal skal altid ligge fremme.

Lad dem vokse langsomt for at undgå pyramidevækst. Om sommeren skal de ud i sol og frisk luft i en tæt, overdækket indhegning, der beskytter mod fugle, rotter og kulde. Unger af bestande med vinterhvile kan holde en kortere vinterhvile end de voksne, typisk 8-12 uger.

Sundhed og typiske fejl

De fleste problemer skyldes pasningsfejl. De hyppigste er:

- Pyramidevækst: skjoldet vokser i knopper. Skyldes for meget protein, for lidt fiber, for lidt kalk og UVB eller for tørre forhold.
- Knoglesygdom (metabolisk): blødt skjold og deformerede ben og kæber ved for lidt UVB, D3 eller kalk.
- Luftvejsinfektion: snue, boblende næse og vejrtrækning med åben mund, ved kulde, fugt og kontakt med andre skildpadder. Kræver dyrlæge, og dyret skal isoleres.
- Mundbetændelse: gule, ostede belægninger eller små blødninger i munden. Smitsomt og kræver hurtig behandling.
- Parasitter og maveproblemer: slimet eller meget løs afføring og vægttab.
- Frostskader og udtørring under vinterhvilen.

Vinterhvile kræver forberedelse. Kun raske dyr i god vægt fra bestande med vinterhvile må gå i vinterhvile, og ikke dyr, der lige er købt. Tjek øjne, næse, mund, ører og hale for tegn på sygdom inden. Lad dyret faste, mens det står ved over 13 °C, så tarmen bliver tømt: 2 uger for dyr under 1 kg, 3 uger for dyr på 1-1,5 kg og omkring en måned for dyr på 2-3 kg. Bad det 3-4 gange om ugen i fasten, så det drikker. Vinterhvilen holdes ved 4-6 °C, enten i en kasse inde i en isoleret kasse på et frostfrit sted eller i et køleskab uden fryser, der kun bruges til skildpadden. Brug to termometre, og flyt dyret med det samme, hvis temperaturen nærmer sig 2,5 °C. Vej dyret hver uge eller hver anden: taber det mere end omkring 1 % af vægten på en måned, eller har det tisset, skal det vækkes. Efter 8-16 uger tages dyret op, får et lunkent bad og sættes under en varmelampe, så det kan varme sig op til mindst 30 °C. Det skal begynde at æde inden for en uge; ellers skal det til dyrlæge.

Kontakt en dyrlæge med krybdyrerfaring, hvis dyret ikke spiser i et par uger, taber sig eller har væske fra næsen.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.